

HITTEL ÉS BECSÜLETTEL A HAZÁÉRT

Simonyiak a Szabadságharcban:

Koltai Vidos Márton
(1821 - 1909)

és

Hajnal Sámuel
(1798 - 1850)

Koltai Vidos Márton (1821 - 1909)

1848-49-es szabadságharcos, honvédhuszár-főkapitány

1821. november 12-én születik itt Simonyiban a Vidos-kúriában. Koltai Vidos János (*Kemenesmihályfa 1788. 03. 30. +Simonyi 1824. 11. 13.) és Felsőeőri Stettner Zsófia (*Káld 1795. 06. 26. +Sárvár 1876. 01. 03.) gyermeke, tehát Vas megyei magyar evangélikus középbirtokos nemesi család sarja. Apai mintára katonai pályára indul: 1838-ban hadfi, 1846-ban hadnagy, 1848. júniusban főhadnagy az 5. Radetzky Huszárezrednél Olaszországban. Októberben szabadsággal hazatér, és szolgálatra jelentkezik a honvédseregben. December 22-én honvédhuszár-főhadnagy, majd 1849. február 8-án alszázados ezrede tartalék századánál Dunaföldváron, illetve Nagymajtényban. Március 30. (április 1) főszázados, április 17-én ezrede hadra kész három századával beosztják a felső-magyarországi IX. hadtestbe.

A fegyverletétel után Aradon tíz év várfogságra ítélik. 1854-ben kegyelmet kap. Később birtokán gazdálkodik. Csöngén 1856. 01. 14-én feleségül veszi Mankóbüki Horváth Máriát (*Csöngé 1833. 05. 25. apja Horváth Dániel, anyja Nagy Franciska).

Gyermekeik: Gizella (*Ostffyasszonyfa 1860. 04. 29.) és József (*1861. 08. 13.)

Vidos Márton 1867/68-ban a Vas megyei honvédegyelet tagja. 1909. január 28-án hunyt el Ostffyasszonyfán. Az ostffyasszonyfai temető főbejáratán túl kripták előtt vezet az út. Ősi földbirtokos családok nyughelyei ezek. Köztük a legelső Vidos Mártoné és családjáé. Felirata ma is jól olvasható: "Építette 1902-ben Koltai Vidos Márton 1848-49. dicső szabadságharcunk volt honvéd huszár fő kapitánya." A Vidosok évszázadokon át fontos szerepet töltöttek be Kemenesalja történetében. Nevükkel gyakran találkozunk, ha a tájegység jövője, sorsa kerül napirendre, ha az igazságért és a haladásért kiálló művelt egyéneket kíván. Vidos Márton személye népünk 1848-49-es szabadságharcával fonódik egybe. A szabadságharc kitörésekor Ostffy Sándorral együtt harcolt a "bányavárosoknál", részt vett a szolnoki csatában. Egy időben Berzsényi Lénárd kemenesmagasi származású ezredes egységében, annak beosztott tisztjeként tevékenykedik. Neve Edvi Illés Pál '48-as emlékirataiban is szerepel. A szabadságharc bukása után több éves börtönbüntetést kapott. Hazaérkezését követően ostffyasszonyfai birtokán gazdálkodott. Vidos Mártont művelt, olvasott emberként ismerték. Könyvtára mellett folyóiratokat járatott, köztük a Jókai által szerkesztett Üstökös című irodalmi folyóiratot is. 1909-ben halt meg. Tisztelői széles nemzeti színű szalaggal kötötték át koporsóját, feliratával emlékeztetve 1848-as érdemeire. Szövege:

Hittel és becsülettel a Hazáért.

Ez a relikvia ma az ostffyasszonyfai Petőfi-emlékszoba tárgyai között látható.

Források:

- Balogh Ernő ostffyasszonyfai nyug. isk. igazgató cikke nyomán, megjelent: Új Kemenesalja 2000. február 17.
- Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai (Zrínyi Katonai Kiadó Budapest, 1988) 645. oldal "Vidos Márton, koltai" című rész
- Balogh Gyula - Szluha Márton: Vas vármegye nemes családjai, a Koltai Vidos család leszármazási táblája.

Hajnal Sámuel (1798 - 1850)

1848-49-es szabadságharcos, honvéd-segédtsízt, futár.

Ahogy a sírköve is őrzi, a Szabadságharcból sebesülve jött haza.

A Vas megyei Bögöte községben születik. Foglalkozása mészáros és vendéglős. Nagysimonyi vendéglője az egykori, ma már lebontott Hajnal-házban (ma Joker-Söröző járda melletti udvarrésze) üzemelt egykoron. A családi hagyomány úgy tartja számon, hogy a Honvédseregben segédtsízt volt, futári minőségben. Érdemei elismeréseként Kossuth Lajos kormányzótól a Szabadságharc folyamán jelentős földbirtokot kapott itt Simonyiban, amely az egykori Hajnal házzal szemben eső akkor még teljesen beépítetlen részen terült el, és a későbbi tekintélyes Hajnal vagyon alapja lett. A Szabadságharc után földjeiket elvették, de a kiegyezést, követően (1867) visszakapták.

Hazatérésekor sebesülten bujkálnia kellett.

Padlásokon, pajtákban, borospincékben húzta meg magát, ugyanis az osztrák katonaság szünni nem akaró rendszerességgel, folyamatosan, majdnem havonta kereste. A legtöbbet Kis Eszterék gondoskodtak róla, látták el élelemmel, valamint házukban, padlásukon gyakran talált menedéket. Így fiának, ifj. Hajnal Sámuel egykori nagysimonyi postamesternek nem véletlenül éppen Kis Eszter lett a felesége. Végül sebesülése

következtében 1850. január 20-án hunyt el Nagysimonyiban. Ő is, valamint felesége Pfeifer Erzsébet (1804-1870) is a Nagysimonyi temetőben nyugszik. Sírköve az ev. temető főbejáratánál a Hajnal-síroknál van elhelyezve, de nyughelye az azzal szemben lévő részen az út túloldalán, néhány métert a ravatalozó felé haladva található. Kései utódai még ma is élnek Nagysimonyiban. E sorok írója is leszármazottja, mivel Hajnal Sámuel 1848-49-es szabadságharcos volt a nagyapja Hajnal Teréz dédnagyanyámnak. Ezért a történelem nekünk nem csak írott anyag, hanem családunk nemzedékeinek eleven emlékezte.

Koltai Vidos Márton és Hajnal Sámuel emlékét őrizze tisztelet és kegyelet!

Szabó László - Nagysimonyi, anno Domini 2013. március

